

Motion till riksdagen 2021/22:4499

av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:150 Förbud mot utvinning av kol, olja och naturgas och skärpta regler för utvinning i alunskiffer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår propositionen.

Motivering

I propositionen föreslår regeringen ändringar i miljöbalken och minerallagen som innebär ett förbud mot utvinning av stenkol, brunkol, råolja, skifferolja och naturgas på motsvarande sätt som har gjorts med uran. Propositionen innehåller även förslag som syftar till att skärpa regelverket för utvinning ur alunskiffer.

Regeringen anger i propositionen att fossila bränslen som kol, olja och naturgas är den huvudsakliga källan till utsläpp av växthusgaser, och att det därför finns skäl att förbjuda utvinning av fossila bränslen i Sverige. Regeringen menar att det skulle ge en tydlig signal om att hållbara alternativ till sådana bränslen bör väljas.

Moderaterna delar uppfattningen att en utfasning av fossila bränslen är nödvändig för att minska utsläppen av växthusgaser och därmed bromsa klimatförändringarna. Moderaterna menar dock att de förslag regeringen ger i propositionen inte bidrar till att åstadkomma detta, och att de därtill för med sig betydande nackdelar.

I Sverige utvinns inga fossila bränslen

Fossila bränslen handlas på en världsmarknad. Så länge det finns efterfrågan på fossila bränslen kommer de att utvinnas. Moderaterna menar därför att vägen till nollutsläpp går via omställning av de verksamheter som använder sig av fossila bränslen. När de ställer om minskar efterfrågan och därmed utvinningen.

Omställningen måste främst ske inom industrin och transporterna, som tillsammans står för två tredjedelar av Sveriges territoriella utsläpp. Det sker genom elektrifiering och genom att fossila bränslen ersätts med bibränslen i de fall elektrifiering sker långsamt eller är tekniskt omöjligt. För att lyckas med detta krävs tillgång till stora mängder fossilfritt producerad el, utbyggd laddinfrastruktur för transporter, bibränslen till rimliga priser och effektiva tillståndsprocesser som möjliggör för företag att ställa om. Därför bör fokus för klimatpolitiken ligga på att säkerställa att de förutsättningarna finns på plats.

Moderaterna konstaterar att regeringen brustit i sitt arbete på just dessa punkter. Den svenska elproduktionen är otillräcklig och alltför beroende av de intermittenta kraftslag som regeringen subventionerat med miljardbelopp. Det har lett till elbrist, stigande priser och hög prisvolatilitet. Laddinfrastrukturen för transporterna byggs ut för långsamt, vilket gör det svårt att äga elbil i stora delar av landet. Tillgången till bibränslen är för låg, vilket är ett resultat bl.a. av att regeringen inte infört några stöd för att öka den inhemska produktionen. Företag som vill investera fastnar i långa och otydliga tillståndsprocesser, vilket minskar takten i omställningen. Detta är allvarliga brister som hotar Sveriges möjligheter att nå de klimatmål som satts.

I dag har inget företag tillstånd enligt miljöbalken för utvinning av stenkol, brunkol, råolja, skifferolja eller naturgas i Sverige. Ett företag befinner sig i dagsläget i en rättslig process kring ett tillstånd för utvinning av naturgas, vilket avslagits av länsstyrelsen och där beslutet nu överklagats av det sökande bolaget. Det pågår därmed inte någon utvinning av fossila bränslen i Sverige.

Att mot den bakgrunden göra gällande att ett förbud mot verksamheter som inte förekommer skulle ha en positiv inverkan på de globala utsläppen av växthusgaser förefaller därmed som ytterst tveksamt. Ett förbud framstår som en rent symbolisk handling.

Förslagen riskerar att hindra omställningen

Förbuden mot utvinning av olja, kol och gas innebär att utvinning av metaller från alunskiffer kan försvåras. Det beror på att gas och olja i och med förbuden inte kommer att kunna utvinnas som biprodukt utan behöver hanteras som avfall. Denna hantering riskerar att leda till ökade miljörisker och kostnader.

Flera av de metaller och mineral som är viktiga för klimatomställningen förekommer i alunskiffer. Det gäller t.ex. vanadin, kobolt och nickel som är viktiga för batterier och vissa legeringar. Förslagen riskerar därför att försämra möjligheterna att möta den ökade efterfrågan på dessa innovationskritiska metaller och mineral – och därmed försvåra omställningen. De står därmed i konflikt med den globala klimatomställningen.

De föreslagna ändringarna riskerar även att innebära ett hinder för lagring av koldioxid, då de försvårar etableringen av forsknings- och försöksanläggningar i Sverige. Ett undantag föreslås visserligen, men detta är otillräckligt i omfattning. Med tanke på att infångning av koldioxid är en viktig del av Sveriges strategi för att nå nettonollutsläpp utgör detta hinder ytterligare ett argument mot förslagen.

Förslagen riskerar att försämra Sveriges beredskap

MSB framför att det militära och det civila försvaret under en lång tid framöver kommer att vara beroende av fossila bränslen. Man menar därför att det ur försörjningsberedskaps-synpunkt vore det bästa om det fanns en inhemsk utvinning för att tillgodose detta behov. Alternativen till detta är omfattande lagerhållning eller att förberedelser sker för att snabbt kunna påbörja utvinning.

Regeringen bemöter detta genom att hänvisa till att de komplexa frågeställningarna om försörjningsberedskap ska hanteras separat, och att man har för avsikt att i ett annat sammanhang låta utreda frågan om försörjningsberedskap avseende kritiska varor och strategiska beroenden.

Moderaterna menar att det givet det allvarliga säkerhetsläget finns goda skäl att inte ytterligare minska möjligheterna till svensk självförsörjning i en krissituation. Att föregå en utredning i frågan med ett förbud är att hantera frågan i fel ordning, särskilt då ett förbud inte löser något annat brådskande problem eller innebär någon positiv effekt inom andra politikområden.

Förslagen i propositionen bör avslås

Moderaterna anser sammanfattningsvis att regeringen bör ägna sig åt att få förutsättningarna för klimatomställningen på plats i stället för att vidta symboliska åtgärder som riskerar att medföra betydande hinder för Sveriges möjligheter att genomföra klimatomställningen, nå våra klimatmål och bidra till den globala omställningen. Moderaterna menar därmed att propositionen bör avslås.

Möjligheterna att utvinna metaller och mineral bör öka

I Sverige är det i dagsläget förbjudet att bryta uran. Detta förbud har motsvarande negativ inverkan på brytningen av innovationskritiska metaller och mineral som de i propositionen föreslagna förbuden.

Moderaterna menar att möjligheterna att utvinna metaller och mineral i Sverige bör öka. Det skulle innebära att Sverige kan bidra ytterligare till att tillgodose den växande efterfrågan på metaller och mineral som är en följd av klimatomställningen. Det skulle även innebära nya arbetstillfällen och ökad försörjningstrygghet i ett läge där alltför stor andel av världens behov av metaller och mineral tillgodoses av länder där brytning sker med undermålig arbetsmiljö och stor miljöpåverkan.

Mot bakgrund av detta anser Moderaterna att det rådande förbudet mot brytning av uran bör avskaffas. Det bör vara möjligt att såväl bryta uran som tillgodogöra sig uran när det uppstår som biprodukt vid annan brytning.

Carl-Oskar Bohlin (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)